

۱۳۶۵

دانشگاه افسری و تربیت پاسداری امام حسین (ع)

توزیع جغرافیایی پیروان اقلیت‌های دینی در تهران و امنیت اجتماعی

دانشگاه افسری و تربیت پاسداری امام حسین (ع)

معاونت دانش، پژوهش و فناوری

با همکاری دانشکده پیامبر اکرم (صلوات الله علیه)

سرشناسه

کاظمی تاري، تقی، ۱۳۴۶ -

عنوان و نام پدیدآور

توزیع جغرافیایی پیروان اقلیت‌های دینی در تهران و امنیت اجتماعی/ نویسنده تقی کاظمی‌تاری؛ [برای]
دانشگاه افسری و تربیت پاسداری امام حسین(ع) معاونت دانش، پژوهش و فناوری با همکاری دانشکده
پیامبر اکرم(صلوات الله علیه).

مشخصات نشر

تهران : دانشگاه افسری و تربیت پاسداری امام حسین(ع)، ۱۳۹۴.

مشخصات ظاهری

۱۳۸ ، تصویر ، جدول ، نمودار ، وزیري

شابک

978-600-95412-0-1 : ۱۵۰۰۰ ریال

وضعیت فهرست

فہیا

نویسی

کتابنامه: ص. ۱۲۷.

یادداشت

موضوع

اقلیت - ع - بنی - ایران - تهران - نمونه پژوهی

موضوع

اقلیت های دینی - ایران - تهران - تاریخ

موضوع

امنیت - ع - ایران - تهران

شناسه افزوده

دانشگاه افسری و تربیت پاسداری امام حسین(ع) معاونت دانش، پژوهش و فناوری

شناسه افزوده

دانشگاه جامع امام حسین (ع)، دانشکده و پژوهشکده پیامبر اعظم (ص)

شناسه افزوده

دانشگاه افسری و تربیت پاسداری امام حسین(ع)

رده بندی کنگره

۱۱۱۲۲۰BL/۲۲۷۰۶ک/۹ت۱۱۱۲۲

رده بندی دیویی

۳۰۵/۵۴۰۹۵۵۱۲۲

شماره کتابشناسی ملی

۳۸۸۶۵۶۵

نام کتاب: توزیع جغرافیایی پیروان
اقلیت‌های دینی در تهران و امنیت اجتماعی

نویسنده: دکتر تقی کاظمی تاري

ویراستار ادبی: دکتر علیرضا
عین‌القضائی

ناشر: دانشگاه افسری و تربیت
پاسداری امام حسین(ع) - دانشکده پیامبر
اکرم(صلوات الله علیه)

آدرس: تهران - انتهای اتوبان شهید بابایی -
دانشگاه افسری و تربیت پاسداری امام
حسین(ع)

تلفن: ۷۷۱۰۴۸۳۳

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۵۴۱۲-۰-۱

صفحه آرای و طراحی جلد:

ایمان فیض آباد

مدیر چاپ: مجتبی سلارنی

آماده‌سازی: محسن کریمی فر

چاپ: (اول، ۱۳۹۴)

شمارگان: ۱۰۰۰ جلد

قیمت: ۱۵۰۰۰۰ ریال

فهرست

ط	دبیاچه
۱	فصل اول: کلیات
۲	اهمیت موضوع
۸	تعاریف و مفاهیم
۸	امنیت
۹	امنیت اجتماعی
۹	امنیت شهری
۱۰	اقلیت
۱۱	توزیع جغرافیایی
۱۱	دین و مذهب
۱۲	تفاوت میان دین و مذهب
۱۳	قومیت
۱۴	هویت قومی
۱۵	نژاد

۱۶	گتو و جدایی گزینی قومی و دینی
۱۸	۱- تغییر ترکیب جمعیت و تهدید امنیت ملی
۱۸	۲- دغدغه‌های امنیتی شهرها
۲۳	۳- ضرورت توجه به مقوله امنیت شهرها
۲۵	۴- دیدگاه‌های عمده مرتبط با امنیت شهرها
۲۹	۵- امنیت قومی و امنیت اجتماعی
۳۱	فصل دوم
۳۱	اقلیت‌های دینی و تهران
۳۲	۱-۲- مروری بر زمینه‌های تاریخی، اجتماعی و بیرونی ادیان مختلف در تهران
۳۳	۱-۱-۲- مروری بر زمینه‌های تاریخی و اجتماعی ارتشستیان در ایران و تهران
۳۵	دین مآدها، هخامنشیان و اشکانیان
۳۶	از آغاز اسلام تا دوره معاصر
۳۸	ارتباط با پارسیان هند
۴۱	مشارکت در خدمات فرهنگی و اجتماعی
۴۴	دوران تجدد

- ۲-۱-۲- مروری بر زمینه‌های تاریخی و اجتماعی آشوریان و کلدانی‌ها در ایران و تهران ۴۵
- آشوری‌ها در ایران پس از اسلام ۵۰
- آشوری‌ها در ایران، از استیلای مغول تا اواخر قاجار ۵۰
- آشوری‌ها و کلدانی‌های ایران در عصر حاضر ۵۳
- ۲-۱-۳- مروری بر زمینه‌های تاریخی و اجتماعی یهودیان در ایران و تهران: ۵۷
- یهودیان در ایران پس از اسلام ۵۸
- پیدایش جنبش صهیونیستی در ایران ۶۰
- کانون‌های یهودی و صهیونیستی در ایران ۶۱
- یهودیان ایران بعد از انقلاب اسلامی ۶۲
- ۲-۱-۴- مروری بر زمینه‌های تاریخی و اجتماعی ارمنه در ایران و تهران ۶۳
- مدارس ارمنیان در تهران ۶۶
- ۲-۲- پیروان سایر ادیان در تهران ۶۸
- ۲-۳- عوامل اسکان اقلیت‌های دینی در تهران ۶۹
- ۲-۳-۱- عوامل اسکان زرتشتیان در تهران ۶۹
- ۲-۳-۲- عوامل اسکان آشوریان و کلدانی‌ها در تهران ۷۳
- ۲-۳-۳- عوامل اسکان ارمنه در تهران ۷۳

الگوهای فضایی توزیع جغرافیایی اقلیت‌های دینی در تهران

۱-۳- الگوهای کلی اولیه توزیع جغرافیایی اقلیت‌های دینی در تهران

۱-۱-۱- الگوی اولیه توزیع جغرافیایی زرتشتیان در تهران

۱-۳-۲- الگوی اولیه توزیع جغرافیایی آشوریان و کلدانی‌ها در تهران

۱-۳-۳- الگوی اول توزیع جغرافیایی ارمنی‌ها در تهران

۱-۳-۴- الگوی اولیه توزیع جغرافیایی کلیمی‌ها در تهران

۳-۲- الگوهای کنونی توزیع جغرافیایی اقلیت‌های دینی در تهران

۳-۲-۱- الگوی کنونی توزیع جغرافیایی زرتشتیان در تهران

۳-۲-۲- الگوی کنونی توزیع جغرافیایی آشوریان و کلدانی‌ها در تهران

اسکان از اوایل انقلاب تا کنون

مرکز فرهنگی در قبل از انقلاب

۳-۲-۳- الگوی کنونی توزیع جغرافیایی ارمنی‌ها در تهران

۳-۲-۴- الگوی کنونی توزیع جغرافیایی کلیمی‌ها در تهران

۳-۳- تجزیه و تحلیل الگوی فضایی توزیع اقلیت‌های دینی در تهران

۹۱	فصل چهارم
۹۱	سخن پایانی و نتیجه‌گیری
۹۲	تجزیه و تحلیل نهایی
۹۷	نتیجه‌گیری
۱۰۳	منابع و مأخذ
۱۰۴	منابع و مأخذ فارسی
۱۱۴	منابع و مأخذ انگلیسی
۱۱۶	منابع و مأخذ اینترنتی

دیباچه

با توجه به اینکه تهران، مهم‌ترین قطب جمعیتی و شهری کشور است که حدود یک‌چهارم جمعیت شهرنشین کشور را در خود جای داده است. اگرچه علی‌رغم یک کوشش ۳۰ ساله برای تمرکززدایی از این شهر، نرخ رشد جمعیت شهر تهران از ۴/۱۵ درصد در دهه‌ی ۵۵-۱۳۴۵ به ۱/۷ درصد در دهه‌ی ۷۵-۱۳۶۵ کاهش نشان می‌دهد؛ اما در عوض رشد جمعیت و فعالیت به خارج از محدوده‌ی شهر انتقال یافته و به رشد مراکز، کونتی و شهری بزرگ و کوچک در اطراف آن انجامیده و در نهایت موجب شکل‌گیری مجموعه‌ی شهری تهران و تحول ساختار تک مرکزی به ساختاری شعاعی و چندمرکزی شده است.

مسئله امنیت کلان‌شهر تهران از دید بعد قابل توجه است؛ نخستین دلیل جایگاه ویژه‌ی کلان‌شهر تهران در اقتصاد ملی و کنترل و هدایت امور کشور است. بنابراین ناپایداری‌های امنیتی در کلان‌شهرها می‌تواند کل حیات اقتصادی و سیاسی ملی را به مخاطر بیندازد. برای مثال امروزه تهران مهم‌ترین قطب صنعتی کشور است و نزدیک به یک‌سوم کارگاه‌های بزرگ صنعتی در آن متمرکز می‌باشند. در سال ۱۳۸۰ تهران ۴۰ درصد ارزش افزوده را در همه بخش‌های اقتصادی تولید نموده است (مرکز آمار ایران، ۱۳۸۱: ۱۲۹). به دلیل پایتخت بودن، مقر حکومت، مجلس شورای اسلامی، تصمیم‌گیری، وزارتخانه‌ها، سفارتخانه‌ها، نخبگان و مدیران عالی‌رتبه و متخصصان است. تهران را از لحاظ بسیاری از شاخص‌های اقتصادی و اجتماعی مانند درآمد سرانه و خدمات آموزشی و درمانی و از لحاظ تسهیلات و زیرساخت‌ها و تأسیسات زیربنایی دارای تمرکز و برتری خاص بوده و فاصله قابل ملاحظه‌ای را با سایر شهرهای کشور دارد. دلیل دوم این است که به‌طور کلی کلان‌شهرها زمینه‌ساز انحرافات و نابهنجاری‌های اجتماعی هستند. تمرکز و انبوهی جمعیت، نرخ بالای مهاجرت و جمعیت‌های ناهمگون به حاشیه‌نشینی، تضعیف روابط خانوادگی و خویشاوندی و ضعیف بودن قیدوبندهای غیررسمی، تقابل سنت و مدرنیته و رفتارهای «ثبوه خلق» که از ویژگی‌های ذاتی زندگی در کلان‌شهرها است، زمینه را برای انحرافات اجتماعی در آن‌ها فراهم می‌آورد (احمدی، ۱۳۸۰: ۱۳۸).

علاوه بر این تهران به‌عنوان یک کلان‌شهر و مهم‌ترین مرکز تجمع پیروان ادیان، بعد از مناطق تجمع اصلی آن‌ها، پذیرای جمع قابل‌توجهی از پیروان ادیان مختلف جامعه ایرانی میراث‌دار سیاست‌های راهبردی و اجرایی حکومت‌ها و دولت‌ها از گذشته تاکنون است. شناخت صحیح بافت اجتماعی، سیاسی و فرهنگی گروه‌های دینی و چگونگی توزیع جغرافیایی آن‌ها، در کنار درک میزان تأثیرگذاری آن‌ها بر مردم ساکن در مناطق شهری تهران بزرگ به شناخت صحیح یکی از کلون‌های اجرای طرح‌های مربوط به مسائل امنیتی کمک می‌کند. حضور طیف قابل‌توجهی از پیروان ادیان مختلف در جغرافیای پایتخت بر امنیت شهر تهران و کشور تأثیر مستقیم می‌گذارد. با توجه به توصیه‌های مکرر پژوهشگران مؤسسات تحقیقات غربی برای بهره‌گیری از ظرفیت‌های اقلیت‌های دینی در کنار تأسیس شبکه‌های متعدد رسانه‌ای در داخل و خارج از کشور با چنین رویکردی، باید نسبت به موضوع ادیان شناخت بیشتر و مناسب‌تری داشت تا راهکارهای لازم در برخورد با این مسئله از مسیر درست خارج نگردد. با توجه به مطالبی که بیان شد و نظر به اینکه تاکنون توجه جدی به اهمیت موضوع اقلیت‌های دینی در مطالعات شهری ایران، به‌ویژه تهران بزرگ به‌عنوان نماد کشور، نشده است، این پژوهش در نظر دارد تا ضمن بررسی توزیع جغرافیایی پیروان اقلیت‌های دینی در تهران بزرگ به پیامدهای امنیتی آن بپردازد.

این پژوهش به دنبال پاسخ به سؤال‌های زیر هست:

الف- ترکیب جمعیتی تهران بزرگ به لحاظ دینی چگونه است؟

ب- آیا ترکیب دینی و مذهبی تهران بزرگ منجر به ایجاد بحران خواهد شد؟ در صورت مثبت بودن، عوامل شکل‌گیری بحران‌های دینی و مذهبی در تهران چه می‌تواند باشد؟

ج- راهکارهای انسجام ملی هر چه بیشتر جمعیت متنوع دینی و مذهبی در تهران کدام‌اند؟